

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

**ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ОСНОВНИТЕ
ПОКАЗАТЕЛИ ПО КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА
МЕСЕЦ СЕПТЕМВРИ 2024 г.**

I. Основни показатели по консолидираната фискална програма¹ към септември 2024 година

На база на данните от месечните отчети за касово изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма (КФП) към септември 2024 г. са в размер на **52 031,3 млн. лв.**, което представлява **69,1 %** от разчетите към ЗДБРБ за 2024 година. Постъпленията нарастват с 4 377,6 млн. лв. (9,2 %) спрямо отчетените към септември 2023 г. Сравнени със същия период на 2023 г. данъчните приходи нарастват номинално с 4 917,9 млн. лв. (13,2 %), неданъчните приходи намаляват с 1 365,7 млн. лв. (15,9 %), а постъпленията в частта на помощите и даренията (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) са повече с 825,4 млн. лева.

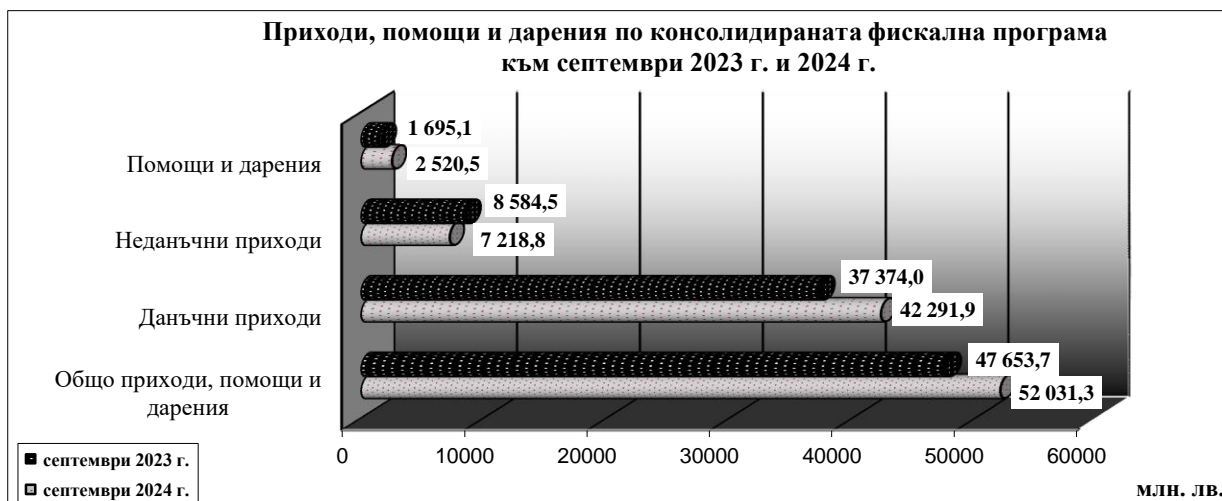
Данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на **42 291,9 млн. лв.**, което представлява 73,0 % от разчетените за годината и формират 81,3 % от общите постъпления по КФП за периода.

Приходите в частта на **преките данъци** възлизат на 8 414,2 млн. лв., което представлява 65,4 % от разчета за 2024 г. и ръст от 1 012,3 млн. лв. (13,7 %) спрямо отчетените към септември 2023 г. Приходите от **косвени данъци** са в размер на 18 855,3 млн. лв., което представлява 73,9 % от предвидените в ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 2 403,1 млн. лв. (14,6 %) спрямо отчетените към септември 2023 г. Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени и др. данъци) са в размер на 1 810,2 млн. лв. (в т. ч. 412,3 млн. лв. по бюджета на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" - ФСЕС при 802,8 млн. лв. към септември 2023 г.), което представлява 97,8 % от годишния разчет и спад от 326,1 млн. лв. спрямо отчетените към септември 2023 г. Отчита се базов ефект в частта на другите данъци основно в две направления. Първо, целевите вноски от производителите на електрическа енергия по бюджета на ФСЕС намаляват във връзка с нормализирането на цените на електрическата енергия на Българската независима енергийна борса. Второ, постъпленията намаляват от временната солидарна вноска (която е с изтекъл срок на действие и не се прилага през 2024 година) за дружествата и местата на стопанска дейност от Съюза, извършващи дейност в отраслите на суровия нефт, природния газ, въглищата и нефтопреработването, за генерираните свръхпечалби съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията. Приходите от **социални и здравноосигурителни вноски** са в размер на 13 212,2 млн. лв. или 74,5 % от разчета за 2024 година и ръст от 1 828,6 млн. лв. (16,1 %) спрямо отчетените за същия период на 2023 година.

Неданъчните приходи са в размер на **7 218,8 млн. лв.**, което представлява 70,4 % от годишните разчети. Неданъчните приходи се формират основно от приходи от държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост, приходи от концесии, приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове и други.

Приходите от **помощи и дарения** към септември 2024 г. са в размер на **2 520,5 млн. лв.**

¹ Обхваща държавния бюджет и бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове, ДВУ, БАН, ССА, БНР, БНТ, БТА, бюджетите по чл.13, ал.4 от ЗПФ, както и сметките за средства от ЕС и сметките за чужди средства на бюджетните организации. Данните са на база месечните отчети на ПРБ.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към септември 2024 г. възлизат на 54 861,1 млн. лв., което е 67,3 % от годишните разчети. В отделните разходни показатели нарастване има основно при социалните разходи, вследствие на изплатените по-високи пенсии след влезлите в сила увеличения от юли 2023 г. и юли 2024 г., както и при разходите за персонал, след увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал и при други администрации със ЗДБРБ за 2023 г. и ЗДБРБ за 2024 г., и други.

Нелихвените разходи към септември 2024 г. са в размер на 52 844,7 млн. лв., което представлява 67,9 % от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 49 111,9 млн. лв. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 3 701,0 млн. лв. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 31,8 млн. лв. **Лихвените плащания** са в размер на 895,4 млн. лв. (88,6 % от планираните за годината и ръст от 161,9 млн. лв. спрямо същия период на 2023 г.).

Разходите по КФП по основните разходни групи към септември 2023 г. и 2024 г. са представени на следната графика:

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 30.09.2024 г. от централния бюджет, възлиза на **1 120,9 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768 на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата

на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770 на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база нерестицираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база БНД и Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от ДДС).

Бюджетното салдо по консолидираната фискална програма към септември 2024 г. е отрицателно в размер на 2 829,9 млн. лв. (1,4 % от прогнозния БВП). В мотивите към законопроекта за държавния бюджет за настоящата година е заложен индикативен размер на дефицита по КФП за годината в размер на 6,2 млрд. лв. (3 на сто от прогнозния БВП в макрорамката на бюджета).

Освен регулярните месечни разходи за персонал, издръжка и тези в социалната сфера (за пенсии и здравноосигурителни плащания), през месеца бяха извършени и разходи по обслужване на държавния дълг, вкл. плащания за лихви (373,4 млн. лв.), социални плащания на МТСП (еднократни помощи на семейства с деца от първи до четвърти и осми клас за учебната 2024/2025 година, целеви помощи за новия отоплителен сезон, плащания по механизма за лична помощ по Закона за личната помощ и др.), и други.

Размерът на **фискалния резерв** към 30.09.2024 г. е **14 838,2 млн. лв.**, в т. ч. 13 401,6 млн. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1 436,6 млн. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

II. Изпълнение на държавния бюджет² към септември 2024 г.

Изпълнението на основните показатели по държавния бюджет, на база месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет е, както следва:

Таблица³

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	ЗДБРБ 2024 г.	Отчет септември 2024 г.	Изпълнение спрямо ЗДБРБ 2024 г.
Общо приходи, помощи и дарения	43 406,5	31 206,3	71,9%
- Данъчни приходи	38 616,0	27 439,5	71,1%
Преки	12 835,0	8 404,8	65,5%
Косвени	25 504,1	18 855,3	73,9%
Други	276,9	179,4	64,8%
- Неданъчни приходи	4 790,0	3 703,5	77,3%
- Помощи и дарения	0,5	63,2	
Разходи, трансфери и вноски в бюджета на ЕС	51 439,0	35 338,0	68,7%
- Нелихвени разходи	22 561,5	13 194,2	58,5%
- Лихви	966,8	854,8	88,4%
По външни заеми	833,6	769,8	92,3%
По вътрешни заеми	133,2	85,0	63,8%
- Резерв за непредвидени и неотложни разходи ⁴	131,4		
- Трансфери за др. бюджети – нето	25 508,1	20 168,0	79,1%
- Вноски в бюджета на ЕС	2 271,1	1 120,9	49,4%
Бюджетен баланс	-8 032,4	-4 131,7	

➤ Приходи по държавния бюджет

Общият размер на приходите, помощите и даренията по държавния бюджет към септември 2024 г. е **31 206,3** млн. лв., което представлява 71,9 % изпълнение на разчетите по ЗДБРБ за 2024 година и ръст от 2 663,4 млн. лв. (9,3 %) спрямо отчетените за същия период на предходната година.

• Данъчни приходи

Размерът на данъчните постъпления по държавния бюджет към септември 2024 г. е **27 439,5** млн. лв., което представлява 71,1 % изпълнение на годишните разчети. Сравнени с данните към септември 2023 г. данъчните приходи нарастват с 3 348,0 млн. лв. или 13,9 на сто.

✓ Преки данъци

Приходите от преки данъци са в размер на **8 404,8** млн. лв. или 65,5 % от планираните за годината, като съпоставени със същия период на предходната година постъпленията нарастват с 1 010,5 млн. лв. (13,7 %). Повишението се дължи основно на значително по-високите приходи от данъците върху доходите на физическите лица, които нарастват с 15,0 % в сравнение с края на септември 2023 година.

Приходите от **корпоративни данъци** към септември 2024 г. са в размер на 3 247,2 млн. лв. или 54,8 % от годишния план. Сравнени с данните за месец септември на предходната година постъпленията нарастват с 338,1 млн. лв. (11,6 на сто).

В тази група данъци са и приходите от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица, които са в размер на 97,0 млн. лв., като съпоставени със същия период на 2023 г. приходите са повече с 31,1 млн. лв. (47,2 %). Постъпленията от този данък зависят от състоянието на икономиката и осъществяващите се процеси по разпределение на фирмена собственост в страната.

² Държавният бюджет включва централен бюджет, бюджетите на НС, съдебната власт, министерствата и ведомствата.

³ Поради извършено закръгляне в млн. лв., някои сумарни позиции в таблицата и в текста не се изчерпват от съставните им числа.

⁴ В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се посочват само данните по разчет. Разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

Приходите от данъци върху доходите на физически лица (ДДФЛ) са в размер на **5 157,6 млн. лв.** или 74,7 % от заложените в разчета за годината. Тези приходи са с 672,4 млн. лв. повече или 15,0 % ръст спрямо същия период на предходната година.

Основен фактор за размера на данъчните постъпления от ДДФЛ е развитието на параметрите на пазара на труда: заетост, безработица и заплащане на труда. Влияние върху размера на постъпленията от ДДФЛ оказват действащите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство. За повишаване на тази група данъчни приходи допринасят и предприетите мерки за намаляване на недеklarирания труд, мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди и тематичните кампании за контрол, провеждани от НАП.

По трудови правоотношения приходите от данъка към септември 2024 г. са 4 337,2 млн. лв., 76,4 % от годишните разчети. Тези приходи нарастват с 663,5 млн. лв. (18,1 %) в сравнение със същия период на предходната година.

Отчетеният ръст при тази група данъчни приходи е повлиян в голяма степен от приетия през 2023 г. в Кодекса на труда (чл. 244, ал. 2) механизъм, съгласно който минималното трудово възнаграждение за страната за следващата календарна година се определя до 1 септември на текущата година в размер на 50 на сто от средната брутна работна заплата за период от 12 месеца, който включва последните две тримесечия на предходната година и първите две тримесечия на текущата година. В съответствие с новия механизъм от 1 януари 2024 г. минималната работна заплата за страната е увеличена от 780 лв. на 933 лв. или с 19,6 %. Други фактори за нарастване на приходите от ДДФЛ са отчетеният висок номинален ръст на средната работна заплата през първите две тримесечия на 2024 г., както в частния сектор, така и в общественния сектор, в т. ч. увеличението на заплатите в сферата на образованието и на разходите за персонал в бюджетните организации.

Влияние върху приходите от трудови правоотношения в посока намаление от началото на годината оказва ползването на облекченията за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДФЛ чрез подаване на декларация по образец при работодателя през месец декември и чрез подаване на годишната данъчна декларация за доходите, придобити през 2023 година. Очаква се авансовото ползване при работодател за придобитите доходи през 2024 г. да окаже въздействие и през следващите отчетни периоди на текущата година.

По извънтрудови правоотношения (свободни професии, граждански договори, еднолични търговци и др.) приходите от данъка към септември 2024 г. са в размер на 355,6 млн. лв., което е 64,7 % от годишния разчет. За отчетния период на 2024 г. са постъпили с 15,7 млн. лв. по-малко приходи или 4,2 % спад спрямо края на септември 2023 година. Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДФЛ (дължим данък за донасяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. Върху размера на приходите от тези групи данъци влияе и ползването с подаването на годишните декларации на постановените в ЗДФЛ данъчни облекчения, от които с най-голям ефект за намаляване на данъчните приходи са облекченията за деца и данъчното облекчение за лица с намалена работоспособност.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица по чл. 37 и 38 от ЗДФЛ и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на физически лица - постъпленията от тези данъци към 30.09.2024 г. са в размер на 464,8 млн. лв. или 68,8 % от плана за 2024 година. За отчетния период постъпленията от тази група данъци са с 24,7 млн. лв. повече (5,6 % ръст) спрямо 2023 година. Ръстът на тези приходи се дължи, както на отчетените финансови резултати от нефинансовите предприятия през 2023 г., така и от предприетите законодателни и контролни мерки. Влияние за доброто изпълнение на приходите от данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически и юридически лица има предприетата комуникационна кампания и контролни действия от НАП за проверка на касови наличности. Контролните действия са насочени приоритетно към лица, за които има информация за висока касова наличност (над 100 хил. лв.), и при които има риск от наличие на сделки, сключени при условия, водещи до отклонение от данъчно облагане, наличието на

скрито разпределение на печалбата по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗКПО. Скритото разпределение на печалбата се третира като дивидент, за който се внася 5 % данък върху разпределените суми. От 1.09.2023 г. в Закона за ограничаване на плащанията е приетата разпоредба плащанията на територията на страната на дивиденти, със стойност равна на или надвишаваща 1000 лв., да се извършват само чрез превод или внасяне по платежна сметка, в резултат на което постъпленията от данъка върху дивидентите нарастват допълнително.

✓ Косвени данъци

Приходите от **косвени данъци** към септември 2024 г. са в размер на **18 855,3 млн. лв.** или 73,9 % от годишния разчет. Сравнени с данните за същия период на предходната година постъпленията нарастват с 2 403,1 млн. лв. (14,6 на сто).

Приходите от ДДС са в размер на **13 483,7 млн. лв.**, което представлява 72,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 година. Съпоставени с края на септември 2023 г., приходите от ДДС нарастват с 1 875,9 млн. лв. (16,2 на сто).

Нетният размер на приходите от *ДДС от внос* към септември 2024 г. е 4 868,2 млн. лв. и се отчита ръст от 9,0 % (401,6 млн. лв.) спрямо данните към септември на предходната година. Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС), през деветте месеца на 2024 г. спрямо същия период на предходната година се наблюдава незначителен спад при групите „Промислени доставки“, „Инвестиционни стоки“ и „Транспортно оборудване“. Повишение се отчита при групите „Горива и смазочни материали“, „Храни и напитки“ и „Потребителски стоки“. Върху постъпленията от ДДС от внос влияние оказва възможността за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност. Ефектът от прилагането на този режим към края на месец септември 2024 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 1 166,8 млн. лв., което е с 206,1 млн. лв. повече спрямо същия период на 2023 г. (ръст от 21,5 %). Стоките с най-значителен дял са: руди, шлаки и пепели – 734,8 млн. лв. (увеличение с 200,4 млн. лева, 37,5 % ръст), мед и изделия от мед – 178,9 млн. лева (намаление с 6,8 млн. лева, 3,6 % спад) и чугун, желязо и стомана – 119,4 млн. лева (увеличение с 15,7 млн. лева, 15,2 % ръст). Изброените три групи стоки формират 88,5 % от неначисления ДДС при внос за деветте месеца на 2024 година.

Постъпленията от *ДДС при сделки в страната вътреобщностни придобивания (ВОП)* – нето към септември 2024 г. възлизат на 8 615,5 млн. лв. Сравнени с данните за същия период на предходната година постъпленията нарастват с 20,6 % (1 474,3 млн. лева).

Ефективно внесеният ДДС по сметките на Националната агенция за приходите се формира от данък по справки-декларации от сделки в страната и ВОП и допълнително внесени суми, разкрити с данъчно-ревизионни актове при ревизии. Тези постъпления са в размер на 16 539,4 млн. лв., което представлява ръст от 8,7 % (1 318,1 млн. лв.) спрямо септември 2023 година. Декларираният ДДС за възстановяване зависи от размера на износа и извършените инвестиции. Регистрираните лица по ДДС упражняват право на данъчен кредит чрез приспадане по реда на чл. 92, ал. 1 от ЗДДС или чрез ефективно възстановяване от данъчната администрация след определения срок. *Приспаднатият данък* към септември 2024 г. е 656,6 млн. лв. и е с 67,6 млн. лв. по-малко от 2023 година (9,3 % спад). От началото на годината възстановеният данък е в размер на 7 923,9 млн. лв., което е със 156,2 млн. лв. под възстановените суми към септември миналата година. Дължимите суми, подлежащи на възстановяване към 30.09.2024 г. са в размер на 68,3 млн. лева.

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **5 078,9 млн. лв.**, което е 78,8 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени с септември 2023 г. постъпленията от акцизи нарастват номинално с 526,3 млн. лв. (11,6 %).

Относителният дял на нетните постъпления от акциз по стокови групи е от: тютюн и тютюневи изделия (54,6 %); горива (39,9 %); алкохол и алкохолни напитки, вкл. бира (5,1 %) и

други акцизни стоки (0,4 %). Постъпленията от акциз към септември 2024 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *акцизите от тютюн и тютюневи изделия* възлизат на 2 772,6 млн. лева;
- *акцизите от горива* са в размер на 2 026,8 млн. лева;
- *акцизите от алкохол и алкохолни напитки (вкл. бира)* възлизат на 261,1 млн. лева;
- *приходите от ел. енергия и др. акцизни стоки* възлизат на 18,4 млн. лева.

Приходите от данък върху застрахователните премии са в размер на **50,8 млн. лв.**, при планирани за годината 63,0 млн. лева. В сравнение със същия период на 2023 г. приходите отчитат ръст от 7,2 млн. лв. (16,6 на сто). Изпълнението на приходите от данъка върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори, рисковете по които са поети от застрахователи, зависят основно от ръста или спада на записаните застрахователни премии.

Постъпленията от мита възлизат на **241,9 млн. лв.** или 65,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г., като заемат 0,9 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. Събраните приходи от мита към месец септември са с 6,4 млн. лв. (2,6 %) по-малко спрямо същия период на 2023 година. Влияние върху спада в приходите от мита оказват нарушените вериги на доставки в резултат на събитията в Червено море, както и въведените от ЕС ограничителни мерки спрямо Русия в съответствие с Регламент (ЕС) № 833/2014 и неговите последващи изменения и допълнения. Друг фактор върху намалените постъпления от мита през годината има Регламент (ЕС) 2024/1392 на ЕП и Съвета от 14 май 2024 г., както и действащия преди това Регламент (ЕС) 2023/1077 (прилага се до 5 юни 2024 г.) във връзка с преференциалния режим спрямо Украйна под формата на пълно премахване на вносните мита върху вноса на промишлени продукти от страната, спиране на прилагането на механизма на „входните цени“ по отношение на продукти съгласно приложение I-A към Споразумението за асоцииране, спиране на прилагането на тарифните квоти и пълно премахване на вносните мита за тези продукти, и други.

При два от показателите, които се използват за оценка на динамиката на приходите от мита при внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ се отбелязва спад през първите девет месеца на 2024 г. спрямо същия период на предходната година. Намалените приходи от мита са в резултат от *спада на количествата* на внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ с 15,9 % и от спада на *осреднената ставка на митото*, приложена за облагане на внесените от трети страни стоки от 2,9 % на годишна база. При *осреднената статистическа стойност за килограм* внесена стока се отчита ръст от 13,9 % спрямо същия период на предната година.

В зависимост от произхода на внасяните стоки, през месец септември 2024 г. най-голям е дялът на начислените приходи от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума е 122,8 млн. лева, което представлява 53,8 % от всички начислени мита, като спрямо септември 2023 г. е отчетен спад от 10,8 %.

✓ **Други данъци**

Постъпленията от **други данъци** по държавния бюджет към края на септември 2024 г. са в размер на **179,4 млн. лв.** или 64,8 % от планираните със ЗДБРБ за 2024 г. Съпоставени с данните към септември 2023 г. приходите от други данъци са с 65,6 млн. лв. по-малко. Въведената мярка „временна солидарна вноска и енергийни вноски“ по Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията с действие от 1 октомври 2022 година е с изтекъл срок на действие и не се прилага през 2024 година.

• **Неданъчни приходи**

Отчетените **неданъчни приходи** по държавния бюджет към септември 2024 г. са в размер на **3 703,5 млн. лв.** и се формират основно от приходи от държавни такси, приходи и доходи от собственост, вкл. приходи от дивидент за държавата от държавните предприятия, приходи

от концесии и други неданъчни приходи. Сравнени със същия период на предходната година неданъчните приходи намаляват със 744,3 млн. лв. (основно поради спад при приходите от дивидент за държавата от държавни предприятия). Постъпленията от дивидент към отчетния период са 92,0 млн. лв., при планирани 324,3 млн. лева.

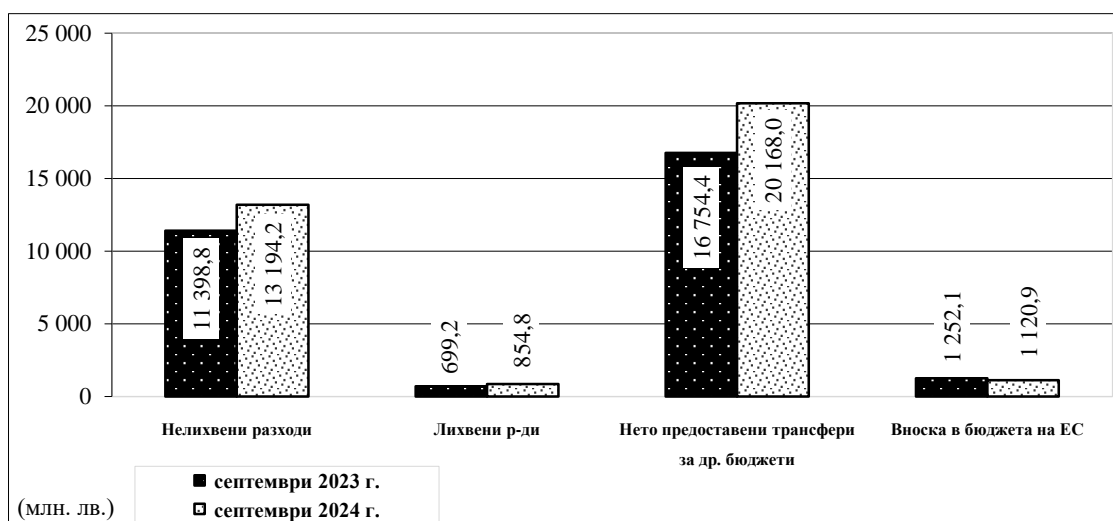
- **Помощи и дарения**

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет към септември 2024 г. са в размер на **63,2 млн. лева**.

- **Разходи по държавния бюджет**

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към септември 2024 г. е **35 338,0 млн. лв.**, 68,7 % от разчета.

Разходи, трансфери за други бюджети и вноска в бюджета на ЕС
към септември 2023 г. и 2024 г.

- **Нелихвени разходи**

Нелихвените разходи по държавния бюджет към септември 2024 г. са в размер на **13 194,2 млн. лева**.

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 7 158,3 млн. лв. или 73,2 % от планираните за 2024 г. и ръст от 1 146,5 млн. лв. (19,1 %) спрямо същия период на 2023 г. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 2 503,7 млн. лв. или 52,9 % от планираните за годината. Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 270,9 млн. лв. или 47,6 % от предвидените за годината като нарастват с 350,5 млн. лв. (38,1 %) спрямо същия период на 2023 г. Част от планираните социални разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфери за общинските бюджети. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 15,6 млн. лв. Разходите за субсидии са в размер на 1 513,8 млн. лв. или 77,7 % от планираните за годината и нарастват с 596,2 млн. лв. (65,0 %) сравнени със същия период на предходната година. Към септември 2024 г. субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД са в размер на 156,7 млн. лв., субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура” са 245,7 млн. лв. и 55,3 млн. лв. са за „Български пощи” ЕАД, в т.ч. 21,3 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга, 20,3 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания и 13,7 млн. лв. за предоставяне на административни услуги. За отчетния период субсидиите за „България Хели Мед Сървиз“ (център за спешна медицинска помощ по въздуха) са в размер на 4,5 млн. лв. Към края на септември 2024 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 501,2 млн. лв., от които 424,4 млн. лв. държавна помощ; 69,7 млн. лв. преходна национална

помощ за тютюн и 6,6 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 732,0 млн. лева.

- **Разходи за лихви**

Лихвените плащания по държавния бюджет към 30.09.2024 г. са в общ размер на **854,8 млн. лв.** или 88,4 % от предвидените в годишните разчети.

Разходите за **лихви по външни заеми** са в размер на 769,8 млн. лв., в т.ч. 755,4 млн. лв. по централния бюджет, като през месец септември са извършени плащания на отстъпки и лихви в общ размер на 344,5 млн. лв. по еврооблигациите, емитирани на МКП през 2014 г. с падеж 03.09.2024 г. По ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства са изплатени 14,4 млн. лв. (от тях 0,5 млн. лв. са лихвите по заемите с краен бенефициент - търговско дружество).

Към края на септември не са използвани средствата, предвидени в ЗДБРБ за 2024 г., за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет към септември 2024 г. са в размер на **85,0 млн. лв.** и представляват основно лихви по емисии на ДЦК на вътрешния пазар. Платените лихви по ДЦК са в размер на 85,1 млн. лв., като реализираните при аукционите премии над номинала от емисии на ДЦК (отчетени в намаление на разходите за лихви по вътрешния дълг) възлизат на (-0,1) млн. лв. Платените лихви по ДЦК през месец септември са в размер на 19,6 млн. лв.

➤ **Нетният размер на трансферите по държавния бюджет към септември 2024 г. е 20 168,0 млн. лв., в т.ч.:**

- бюджетните взаимоотношения с общините включват нето трансфери и временни безлихвени заеми в размер на 7 510,8 млн. лв., от които субсидии от централния бюджет в размер на 5 990,1 млн. лв., други целеви трансфери от централния бюджет в размер на 530,1 млн. лв., нетни трансфери от/за други бюджети в размер на 1 017,6 млн. лв. и възстановени трансфери от предходни години в централния бюджет – 27,0 млн. лв.;
- на социалноосигурителните фондове (нето) – 10 831,2 млн. лв.;
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, ССА, БНТ, БНР и БТА) – 1 246,6 млн. лева.

➤ Частта от **вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.09.2024 г. от централния бюджет, възлиза на **1 120,9 млн. лева**.

➤ **Бюджетното салдо по държавния бюджет** към 30.09.2024 г. е **отрицателно** в размер на **4 131,7 млн. лева**.

➤ **Финансиране на бюджета чрез операции по дълга**

Към 30.09.2024 г. е отчетено положително нетно дългово финансиране на държавния бюджет в размер на 6 627,9 млн. лв., което се дължи на постъпилите средства от емисии на ДЦК на вътрешния пазар и на международните капиталови пазари (МКП) в общ размер на 10 045,6 млн. лв. и извършените погашения по външния и вътрешния държавен дълг общо в размер на 3 417,7 млн. лв.

Към 30.09.2024 г. е отчетено положително нетно **вътрешно финансиране** на държавния бюджет с ДЦК в размер на 1 298,8 млн. лв., което се дължи на постъпленията от емисии на ДЦК на вътрешния пазар и извършеното погашение през месец юли. Общият размер на постъпленията от емисии на ДЦК на вътрешния пазар възлиза на 1 678,8 млн. лв. или са емитирани ДЦК на обща номинална стойност 1 700,0 млн. лв., разпределени в две емисии, както следва:

✓ **3-годишни ДЦК** (емисията е пусната в обращение през април 2024 г., деноминирана е в лева, с падеж 17.04.2027 г. и годишен лихвен купон от 3 %) с общ пласиран обем от

900,0 млн. лв., в т.ч. през април 200 млн. лв., през месец май 300 млн. лв., а през юни и юли по 200 млн. лв.;

✓ **6-годишни ДЦК** (пуснати в обращение през май 2024 г., деноминирани в лева, с падеж 15.05.2030 г. и годишен лихвен купон от 3,35 %) с общ пласиран обем от 800,0 млн. лв., в т. ч. и през месеците май, юни, юли и август са емитирани по 200,0 млн. лв.

Отчетените погашения към края на септември 2024 г. са в размер на 380,0 млн. лв., като през месец юли Министерството на финансите погаси емисия 10,5-годишни ДЦК от 2014 г. в обем от 380,0 млн. лв. номинална стойност.

Към 30 септември 2024 г. е отчетено положително нетно **външно финансиране** в размер на **5 329,1 млн. лв.** по **държавния бюджет**, което се дължи на постъпленията в общ размер на 8 366,8 млн. лв. от емитираните на 5 септември на МКП облигации в три транша, деноминирани в евро и щатски долари, и извършените погашения към външни кредитори от държавния бюджет общо в размер на 3 037,7 млн. лв.

Постъпленията по централен бюджет от тройния транш облигации на МКП възлизат общо на 8 366,8 млн. лв. Първият транш облигации, деноминирани в евро, е със сročност 8 г., обем от 1,75 млрд. евро номинална стойност и лихвен купон 3,625 %; вторият транш облигации, деноминирани в евро, е със сročност 20 г., обем от 1,25 млрд. евро и лихвен купон 4,250 %, а третият транш облигации е деноминиран в щатски долари и е със сročност 12,5 г., обем от 1,500 млрд. щатски долара и лихвен купон 5,000 %

Извършените **погашения от централен бюджет** възлизат на **2 965,0 млн. лв.**, в т.ч.:

✓ в полза на държателите на 10-годишните еврооблигации на Република България, емитирани през 2014 г. на МКП, на падежната дата 3 септември 2024 г. са изплатени **2 893,3 млн. лв.** (1,493 млрд. евро номиналната стойност);

✓ по външни държавни заеми към международни финансови институции, в съответствие с договорените погасителни планове, към 30.09.2024 г. са изплатени погашения в размер на **71,6 млн. лв.**, (29,8 млн. лв. към Международната банка за възстановяване и развитие, 32,1 млн. лв. към Европейска инвестиционна банка и 9,8 млн. лв. към Банка за развитие на Съвета на Европа). През месец септември няма извършени погашения по държавни заеми.

Погашенията по държавни инвестиционни заеми (ДИЗ), управлявани от министерства и ведомства в края на септември са в размер на 68,0 млн. лв. По заемите с краен бенефициент търговско дружество извършените погашения са в размер на 4,8 млн. лева.

През отчетния период не са използвани средствата, предвидени в ЗДБРБ за 2024 г., за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

III. Социалноосигурителни фондове

Постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) към септември 2024 г. са в размер на **13 390,7 млн. лв.** или 74,7 % от годишните разчети и ръст от 1 843,8 млн. лв. (16,0 %) спрямо отчетените за същия период на 2023 г. Постъпленията от осигурителни вноски са в размер на 13 212,2 млн. лв., в т. ч. от социалноосигурителни вноски – 9 535,8 млн. лв. и от здравноосигурителни вноски – 3 676,4 млн. лева.

Извършените **разходи** по бюджетите на социалноосигурителните фондове към септември 2024 г. са в размер на **24 151,5 млн. лв.** (74,1 % от разчета за годината и ръст от 3 286,9 млн. лв., 15,8 % спрямо същия период на 2023 г.), в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 18 107,4 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 5 827,5 млн. лева.

IV. Общини

Постъпилите **приходи, помощи и дарения** по бюджетите на общините към септември 2024 г. са в размер на **2 659,2 млн. лв.** или 69,2 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 3,8 % спрямо същия период на 2023 г. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 1 227,9 млн. лв. (76,3 % от разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 12,0 % спрямо същия период на предходната година), а неданъчните приходи и помощите възлизат на 1 431,3 млн. лв. или 64,1 % от годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи в общо постъпленията е 53,1 на сто. Това са основно приходи от общински такси, приходи и доходи от собственост, постъпления от продажба на нефинансови активи и глоби, санкции и наказателни лихви.

Извършените **разходи** по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените трансфери от други бюджети, са в размер на **9 789,0 млн. лв.** или 97,6 % от разчетите към ЗДБРБ за 2024 г. и ръст от 19,9 % спрямо същия период на 2023 г. Текущите нелихвени разходи възлизат на 8 419,2 млн. лв. (89,2 % от годишния разчет и ръст от 19,0 % спрямо същия период на 2023 г.), а капиталовите разходи са в размер на 1 329,4 млн. лв. (ръст от 25,7 % спрямо отчетените към септември 2023 г.). Лихвените плащания са в размер на 39,1 млн. лв. или 89,3 % от разчета за годината и ръст от 22,3 % спрямо отчетените към септември 2023 година.